

TIBBIYOT XODIMLARINING RUHIY EMOTSIONAL

ZO'RIQISHLARI

Abbosxojayeva Marhabo Sabirjanovna

1-Respublika Abu Ali ibn Sino

nomidagi Tibbiyot texnikumi

Annotatsiya: Bu maqola tibbiyot xodimlarining ruhiy emotsional zo'riqishlar keltirib chiqaruvchi omillarni yoritib beradi. Ruhiy holat — bu inson hayotiy faoliyatining mumkin bo'lgan usullaridan biri bo'lib, u fiziologik darajada ma'lum energiya xususiyatlari bilan, psixologik darajada esa atrofdagi dunyoni o'ziga xos idrok etishni ta'minlaydigan psixologik filtrlar tizimi bilan ajralib turadi.

Kalit so'zlar: ruhiy zo'riqish, salomatlik, emotsional, ruhiy holat, fiziologiya.

Аннотация: Данная статья проливает свет на факторы, вызывающие психическое и эмоциональное напряжение медицинских работников. Психическое состояние – один из возможных способов жизнедеятельности человека, который на физиологическом уровне характеризуется определёнными энергетическими характеристиками, а на психологическом – системой психологических фильтров, обеспечивающих неповторимое восприятие окружающего мира.

Ключевые слова: психическое напряжение, здоровье, эмоциональное, психическое состояние, физиология.

Abstract: This article sheds light on the factors that cause mental and emotional stress of medical workers. Mental state is one of the possible methods of human life activity, which is characterized by certain energy characteristics at the physiological level, and at the psychological level by a system of psychological filters that provide a unique perception of the surrounding world.

Key words: mental stress, health, emotional, mental state, physiology.

Tibbiyot xodimlarining mehnat va dam olishning oqilona rejimi sog'liqni saqlash va mustahkamlashga, vujudga kelgan kasalliklarni o'z vaqtida va to'liq davolashga yordam beradi, keyingi qadam - bu oilada va jamoada sog'lom psixologik muhitni saqlash zarurati, jismoniy faoliyat va sport bilan shug'ullanish, yomon odatlardan voz kechishdir. Ma'lumotlarga ko'ra, beshta tibbiyot xodimlarining to'rttasi parhezga rioya qilmaydi. Har uchdan biri dam olishni oqilona tashkil qilishni bilmaydi. Tibbiyot xodimlarining yarmidan kami sport tadbirlarida qatnashadilar, kamdan-kam hollarda sport zallari, seksiyalar yoki basseyniga tashrif buyuradilar. Sog'liqni saqlash muammolarini o'rganish shuni ko'rsatdiki, har uchinchi tibbiyot xodimi uyqusizlikdan, har o'n ikkinchisi uyqusizlikdan aziyat chekadi, surunkali charchoqdan shikoyat qiladi. Davolanish zarurati hamshiralar tomonidan ikkinchi muhim voqea sifatida baholanadi, ularning chorakdan kam qismi malakali tibbiy yordamga murojaat qilishadi. Kasallik tufayli ko'plab hamshiralar ishlashni davom ettirmoqdalar, o'z salomatligiga jiddiy yondoshmaydilar va kasblari tufayli o'z-o'zini davolash bilan shug'ullanadilar. Kasallik varaqalarini o'ta og'ir holatlarda: o'tkir jarrohlik patologiyasida va jismoniy mehnatga layoqasiz bo'lgan sharoitlarda tuzadilar. Kasbga aloqador ruhiy ezilish surunkali kasalliklar mavjudligini ko'rsatadi: nafas olish organlari (58,2%), ovqat hazm qilish organlari (35,2%), tayanch-harakat tizimi va yurak-qon tomir tizimi (3,9%). Shunday qilib, tibbiyot xodimlarining sog'lig'ining holati past, unga nisbatan destruktiv munosabat, uning saqlanishi va mustahkamlanishiga hissa qo'shmaydigan hayotiy munosabat sifatida baholanishi mumkin. Shu bilan birga, sog'liqqa bo'lgan munosabat ijobiy, u katta ahamiyatga ega, hayotning asosiy ustuvorliklaridan biri sifatida tan olingan. Olingan ma'lumotlar sog'liqni saqlash zaxiralari haqida o'ylashga majbur qiladi: kasalliklarning oldini olishga bo'lgan munosabatni shakllantirish oilada va kasb-hunar ta'limi barcha bosqichlarida ta'lim olish uchun asos bo'lishi kerak. Zamonaviy sharoitda tibbiyot xodimlarining mehnatini o'rganish muammosi dolzarbdir. Tibbiyot xodimlarining ishi ko'p sonli salbiy ta'sirlar mavjud bo'lgan sharoitlar bilan bog'liq. Masalan:

yorug'likning yetarli emasligi, dori moddalar bilan o'zaro ta'sirlar, yuqori jismoniy faollik, psixo-emotsional stress va boshqalar. Ish joyida xavf omillari bilan doimiy aloqada bo'lish kasbiy kasalliklarning ko'payishiga, erta o'lim va ish qobiliyatining pasayishiga olib keladi. Hamshiralalar orasida umumiy va kasbiy kasallikning tarqalishi rasmiy qayd qilingan statistikaga qaraganda ancha yuqori. Kasbiy kasalliklarning tarkibi quyidagicha taqsimlanadi: allergik kasalliklar birinchi o'rinni (65,0 dan 73,8% gacha, o'rtacha 70,2%), yuqumli kasalliklar ikkinchi o'rinni (6,5 dan 18,8% gacha, o'rtacha 12,3%) hamda intoksikatsiya va tayanch-skelet tizimining kasalliklari uchinchi o'rinda turadi. 60% shifokorlar va 50% hamshiralarda aniqlangan qo'shma surunkali kasalliklarni alohida ko'rib chiqish mumkin. Kasbiy faoliyat tufayli sog'liqning yomonlashishi tibbiyot xodimlarining sog'liqni saqlash sektoridan chiqib ketishining asosiy sababidir. Tibbiy muassasalarda hamshiralarning sog'lig'iga ta'sir etadigan mehnatni tashkil etishdagi kamchiliklar orasida mehnat sharoitlariga nisbatan ijtimoiy-gigiyenik talablarga rioya qilinmasligi, ish hajmi me'yordan oshib ketishi, ish rejimining buzilishi va tibbiy xodimlarning dam olish holatlari ko'p uchraydi. Hamshiralalar tibbiyot xodimlarining eng ko'p qismini tashkil etadi va keyinchalik ular tibbiy-ijtimoiy patronajni ta'minlashda, aholiga birlamchi tibbiy-sanitariya yordamida ko'rsatiladigan tibbiy xizmatlarning mavjudligi va sifatini ta'minlashda, shuningdek, o'zlarining yuqori darajalari bilan amalga oshirilishi mumkin bo'lgan keng qamrovli profilaktik tadbirlarni o'tkazishda muhim rol o'ynaydi. Shuning uchun hamshiralalar sog'lig'ini saqlash va yaxshilash, xavf omillarini va ularning salomatlikka ta'sir qilish darajasini aniqlash masalalarini hal qilish juda muhimdir.

JSSTning ta'kidlashicha, tibbiyot xodimlarining kasbiy faoliyati bilan bog'liq yuqumli kasalliklarning tarqalishi hamshiralarning ishi bilan bog'liq bo'lib, bu ularni sog'lig'iga salbiy ta'sir ko'rsatadigan xavf omillari bilan ishlashga majbur qiladi. Yuqori neyro-emotsional zo'riqish, kimyoviy va biologik vositalar bilan o'zaro ta'sir, majburiy ishchi holat, analizator tizimlarining haddan tashqari zo'riqishi nevrozlarni, yurak va qon tomir kasalliklarini va oshqozon-ichak traktining buzilishini keltirib chiqaradi, bu doimiy zararli ishlab chiqarish omilining mavjudligini tasdiqlaydi.

O'tkazilgan axborot izlash va avtor taxlili shuni ko'rsatdiki, hozirgi vaqtda tibbiyot sohasining inson resurslarini takomillashtirish muammosi milliy va idoralararo muammolar maqomiga ega bo'ldi. Zamonaviy sharoitda yosh, malakali mutaxassislarni tayyorlash uchun sohaning samarasiz xarajatlarini kamaytirish, o'rta tibbiyot xodimlarining nufuzi va mavqeini oshirish, kadrlar zaxirasini saqlab qolish faqat sog'liqni saqlash, iqtisodiy farovonlik va kasbiy bajarishga yordam beradigan tibbiyot xodimlarining ishi uchun qulay shart-sharoitlar yaratish orqali amalga oshiriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ayzyatova Ye.V., Bogomolova L.A., Karaseva L. A. Samootsenka sestrinskim personalom urovnya znaniy po obespecheniyu professionalnoy bezopasnosti na rabochem meste // Medsestra. - 2017. - № 2. - S. 14-18.
2. Allamyarova N. V. Alekseyeva V. M. O sostoyanii zdorovya i obraze jizni srednix meditsinskix rabotnikov, rabotayushix v detskix ambulatorno-poliklinicheskix uchrejdeniyax Moskovskoy oblasti // Problemi standartizatsii v zdravooxranenii. - 2015. - № 1-2. - S. 53-57.
3. Goleva O.P. Motiviruyushiye faktori v povishenii kachestva sestrinskooy pomoshi// Zdravooxraneniye Rossiyskoy Federatsii. - 2015. - № 4. - S. 38-41.
4. Kaspruk L.I., Jakupova G.T., Snasapova D.M. Otsenka kachestva jizni, svyazannogo so zdorovem sestrinskogo meditsinskogo personala// Spravochnik vracha obshey praktiki. - 2016. - № 8. - S. 18-21.
5. Kondratova N.V. Bezopasnost patsiyentov po standartam JCI: rol sestrinskogo personala//Glavnaya meditsinskaya sestra: jurnal dlya rukovoditelya srednego medpersonala. - 2016. - № 2. - S. 53-64.
6. Mamatkulov B. Jamoat salomatligi va sog'liqni saqlashni boshqarish. Ilm Ziyo, Toshkent-2014, 576 bet